„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију
а рукописи
уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 28 или 35 дин.
на по године: К 14 или 17½ дин.
на четврт год.: К 7 или 8¾ дин.

Појединн бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Браника« налази се у кући
дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 189. У Новом Саду, у петак 25. августа (7. септембра) 1906. Година XXII.

Соколски слет и изгреди на Реци.

Нема никакве сумње, да импозантни соколски слет у Загребу није могао бити по вољи противницима и непријатељима Хрвата и Срба па и свима онима, који не ће да у нашој монархији превлађује словенски живаљ. Такав састанак Словена са југа и севера, па у такову броју, и поред таковога великога одушевљења, као што је био ономад у Загребу — такови до сад није био. Лежало је дакле у интересу непријатеља Словенства, да докажу или бар да наговесте, да братска слога Словена са Југа и са Севера не наилази свуда на одобравање. У том смислу држимо да је приређена демонстрација већ у Задру против далматинских Сокола, кад су полазили на састанак у Загреб.

Али оно, што се догодило на Реци при повратку далматинских Сокола, и при поласку чешких Сокола за Црну Гору, то има још већега жалоснога значаја, јер ту су били изгреди у много већем обиму, па је потекла и људска крв.

Од куд то, да су изгреди на Реци такав велики обим узели и да се баш на Реци у такој мери демонстровало против Сокола? Ко је био на Реци и ко познаје Реку, тај не може бити у сумњи, да је Река, као и суседни Сушак, *хрватско* место. Народ на улицама говори хрватски, а они капуташи, који говоре *талијански*, то су или поталијањени Хрвати или дошљаци Талијани. Од ових је мален број, јер *правих* Талијана на Реци има врло мало.

После државноправнога поравнања од год. 1867. мађарска влада узела је у посед Реку. Мађари са оном њима омиљеном реченицом: tengerre, magyar! (Хајд на море Мађару!), хтели су од Реке као јединога „мађарскога“ морскога пристаништа, да начине што већу и лепшу морску луку и да подигну Реку до степена знатне приморске вароши. У ту сврху потрошила је мађарска влада многе и многе милионе и данас их троши. Река има изглед врло лепе приморске вароши, тако да они, који су Реку пре 30 година познавали, не могу је данас познати према оном, што су Мађари за њу учинили.

Наравно да је ово у највећој мери годило Речанима. Они су се сасвим приљубили мађарској влади, увек бирали посланике владине странке за угарски сабор, те се поносили са оним, што су говорили: Ми смо Реча́ни, ми смо Мађари (ово последње су по свом наречју изговарали: ми смо Мага́ри.)

Познато је, да је при државноправном поравнању од г. 1867. *припадност* Реке: да-ли Хрватској или Угарској, остављена in suspenso. Река је према Угарској и Хрватској била неки corpus separatum, sacrae coronae adnexum. Но хрватски историчари јасно доказиваху, да је Река увек припадала Хрватској и да није могла ни припадати Угарској, као што није припадала ни околна област Угарској, већ Хрватској. Чудновата је то појава, да *Сушак*, који дели од Реке само један поток, а иначе изгледа, да је једна варош са Реком — потпада хрватским областима, дочим Река припада непосредно угарској влади чак у Будимпешти.

Још год. 1866. шиљала је Река своја два посланика на хрватски сабор и потоњи знаменити први „мађарски“ речки градоначеник *Чота* држао је тада леп говор на хрватском сабору.

Пошто је на Реци као автономној муниципији био званичан језик талијански, то је мађарска влада како је после г. 1867. узела у посед Реку, оставила талијански језик као званичан. Али у оним звањима, која не припадају речкој муниципији (железнице, финансијске области), ту је мађарска влада свуда увела мађарски језик као званичан.

Мађари и мађарска влада већ годинама сматрају Реку као мађарску варош, дочим нема родољубивога Хрвата, који би могао допустити, да је Река што друго него хрватска варош.

При недавној инсталацији новога гувернера на Реци, грофа *Наке*, са мађарскога гледишта у свом говору није се нимало устручавао да означи Реку као *мађарску варош*, шта више допустио је, да се на једном морском броду истакнута хрватска застава скине. Истина, гроф Нако, да не би увредио Хрвате, особито приврженике речке резолуције, извињавао се тиме, да он оно, што је говорио није говорио у злој намери против Хрвата, те и хрватска застава није скинута у каквој злој намери и ради какве демонстрације. Али наравно да је понашање новога речкога гувернера грофа Наке учинило најгори утисак. У опште изгледа да гроф Нака и у самих Речана приврженика Угарске и Мађара, није врло омиљен, јер он од како је дошао на Реку хоће у шовинистичном духу све да мађаризира, особито при званичењу кр. судова, којих чланове именује мађарска влада. Зато су баш они Речани, који не дају дирати у талијански језик, недавно демонстрирали против грофа Наке.

Како је при том расположају на Реци могуће било, да се демонстрира у духу оне струје, која може годити грофу Наки, готово да је непојмљива ствар. Међу тим на Реци има увек много света, што спада у ону руљу, која је од вајкада приправна да демонструје против Хрвата. Не знамо да-ли су људи грофа Наке и мађарски шовинисте на Реци имали прсте у оној демонстрацији, што је приређена против Сокола, а што је такав крвав излазак имала. Ми не верујемо, да је демонстрација са знањем грофа Наке и његове непосредне околице аранжирана. Али је извесно, да није било повода забранити Соколима, да не смеју са *хрватском заставом* пролазити кроз Реку. А извесно је, да је речка полиција при најмањој доброј вољи могла *предупредити*, да речки факини не демонструју против Сокола.

Ако је то питање: да-ли се на Реци сме вити хрватска застава, то је без сваке сумње, да пошто припадност Реке није коначно решена, да се хрватска застава најмање са истим правом може вити на Реци као и мађарска.

Велика је то погрешка од стране мађарских државника, што за 39 година нису имали одважности, да коначно реше речко питање. Наравно да је њима комотно, то питање не решавати, а овамо извршавати сва права над Реком, сматрати Реку као саставни део Угарске.

Сасвим је наравно, да кад су Соколи из Далмације, па они из Чешке пролазили кроз Реку, да су држали да имају права развити хрватску заставу. Да ово речка полиција није била забранила, па да је растерала факине, не би било дошло до тако великих изгреда а не би се пролила људска крв. Ту је страдало врло много невиних. Син хрватскога родољуба Супила, познатога уредника „Новога Листа“, такођер је рањен.

При тим изгредима на Реци може се увек питати са оним старим речма: cui prodest? На сваки начин да је демонстрација на Реци против Сокола, била у интересу противника и непријатеља Хрвата и Срба па оних Словена, који су у братској слози дошли на састанак у Загреб.

Први свесоколски слет у Загребу.

20. и 21. августа ове године.

Заставама окићени бели Загреб имао је пре неколико дана ретко миле госте, који су потпуно били задовољни дочеком, што им је од стране Загрепчана пао у део. Одбори, који су имали да учине све потребне припреме за дочек гостију, радили су неуморно те се сав распоред светковине могао одржати без икакве сметње.

Свечаност је отворена у суботу у вече свечаним комерсом у врту певачког друштва „Кола“. У том су комерсу учествовале све загребачке певачке дружине а и већина гостију Сокола. Комерсу је председавао др. Леон *Мазура*. Ту је пало много лепих родољубивих здравица.

Већ у шест сахата у јутру почеле су у недељу утакмице, које су настављене у понедељак. Најпре су хрватски и словеначки Соколи гимнастисали а Чеси, Пољаци и Срби били су пресудноци. Вежбе су те трајале до десет сахата пре подне а онда се Соколи почели врстати у свечану поворку. Дотле су стигли били силни гледаоци из околине. Железнички су возови били препуни. Сав је свет био свечано одевен. Илицом се није просто могло проћи.

После једанаест сахата пошла је свечана поворка са места, где се била поврстала. Готово је по сахата требало, док је прошла у свој својој дужини. Напред је јахало неколико њих на коњима. За овима су ишли барјактари свију дружина, које су учествовале у свечаној поворци. Онда је дошла група председника гимнастичких дружина и почасних гостију па најпосле гимнастичке дружине међу којима је корачала домобранска музика, још две музичке капеле и група хорниста самих гимнастичара. Стране гимнастичке задруге ишле су прве. Пред сваком је задругом ношена била табла. Од прилике у средини целе поворке били су Срби, који су изгледали веома лепо те изазвали опште допадање.

Тако се отишло до места пред павиљоном на Зрињском Тргу. Ту је на степеници павиљона загребачки градоначеник др. *Амруш* са варошким достојанственицима дочекао Соколе са неколико срдачних речи добродошлице. Загребачке певачке дружине отпевају за тим складно химну „Лепа наша домовина“ а онда Лазар *Цар* захвали у име свију соколских задруга градоначеонику за добродошлицу и за дочек, који је Соколашима припремљен био у Загребу. На то певачка друштва отпевају соколску химну.

Био је већ један сахат после подне, кад се поворка кренула даље те преко Зрињског трга и кроз улицу Марије Валерије отишла на Јелачићев трг а одатле до Соколске зграде.

На свечаном ручку, на којем је било око 400 учесника, пало је много красних здравица, а у име српског гимнастичког друштва „Душана Силног“ поздравио је генералштабни потпуковник Милутин Г. *Мишковић* овако.

*

Браћо Соколи!

Као представник „Душана Силног“ и као син слободне краљевине Србије захваљујем од срца на искреном дочеку и поздраву. Одазвали смо се томе позиву радо, јер је и нама у краљевини Србији увек било много стало до тога, да наши узајамни односи с Хрватима буду што братскији и што срдачнији. Одазвали смо се у толико радије, јер смо знали, да ћемо на овој слави хрватских соколова затећи и словенску браћу из осталих словенских крајева, а нарочито нас је овамо срце повукло што видимо, да се и међусобни односи Хрвата и Срба у Хрватској сваким даном све више и више поправљају у правцу братске заједнице. Видан је томе знак овако искрен одзив српских соколова из Хрватске на искрен позив њихове и наше хрватске браће.

Много јачи и бројем и културом народи, а са много слободнијим везама, траже друге заједничке додирне тачке, па кад они то чине, колико је то потребније нама Словенима уопште, а нарочито јужним, који једино у заједници можемо одолети културној и материјалној надмоћи силнијих народа. Та мисао јужнословенске културне заједнице и братства на срећу осваја више и више све просвећеније и родољубивије духове. Она нас је и овде сакупила у братско коло. Нека се развија и јача, јер колико се већма буде јачала и развијала, у толико ћемо бити снажнији ми, а колико ми будемо снажнији, биће лакша борба и нашој северозападној браћи.

Но да се то постигне, потребни су што чешћи овакви и слични састанци, јер што се чешће будемо виђали, боље ћемо се упознавати, ако се боље будемо упознавали, све ће нам јасније постајати, да су опреке, које нас још данас — и ако не у истој мери — деле извештачене и да смо ми, и ако су нам имена разна, у суштини једно.

Браћо Хрватски Соколи, благодарећи Вам још једанпут на овом лепом поздраву, и желећи да се што скорије поново видимо, допустите ми да испијем ову чашу за напредак и славу једнокрвног нам хрватског народа.

Живели Соколи!
Живела браћа Хрвати!

После подне у пет сахата одржане су велике гимнастичке вежбе,

у којима су учествовале готово две хиљаде Сокола. Свака појединa вежба била је пропраћена бурним тапшањем.

Кад се свршиле вежбе, поврвео је сав свет у изложбу а један део Сокола отишао је у позориште, где је била свечана представа уз бесплатан улазак за госте. На представи је био и бан гроф Теодор *Пејачевић* са баницом. По ложама су били заступници генералитета, женске су биле све у великим тоалетама а мушки у свечану руху. Најпре је капела 16. пешачке пуковније под управом свог капелника А. *Митровића* одсвирала увертиру у „Порина“ од Лисинског па је онда глумац *Фијан* у соколском костиму приказао пролог „Добро дошли!“, који је спевао хрватски песник Тугомир *Алауновић*. После тога је дошла на ред жива слика, коју је саставио редитељ *Антон* а која је симболично приказивала славу гимнастике и словенског братимљења. Музика је ту упала народном химном, коју је сва публика слушала стојећки. За тим је музика одсвирала Сметанин „Вишехрад“ а онда су глумци приказали први део („Allons, enfants...“) из лепе Дубровачке Трилогије Ива Војновића и Нушићева „Кнеза од Семберије“.

После представе у позоришту била је игранка у дворници стрелишта. На игранци је био бан с баницом, одељни предстојници: др. Владимир плем. *Николић* и Милан *Ројц*, загребачки градоначеник др. М. *Амруш* са прашким градоначеником дром *Грошом* и са љубљанским градоначеником Иваном *Хрибаром*. Игранка је трајала до зоре.

Сутрадан су пред подне Соколи походили пољопривредну изложбу. На улазу их је врло лепим говором дочекао владин тајник за земаљску изложбу, бански саветник др. Иво *Малин*. За тим их је у име грађанског одбора поздравио добродошлицом Драгутин *Турковић* а захвалио се у њихово име др. Лазар *Цар*. Отпевана је онда народна химна „Лепа наша домовина“.

У понедељак после подне су поновљене биле вежбе пред силним светом. Нарочито се том приликом допала копљана игра Пољака и Спљетска Морешка Далматинаца.

После вежбе је одржана конференција старешинства соколских савеза. Закључено је, да се оснује свесловенски соколски савез. Одмах ће се предузети предрадње за то а сам свесловенски соколски савез ступиће у живот на идућем свесоколском слету у Прагу.

Соколи су правили неколико излета, тако у Самобор, на Шљеме и на Плитвичка језера. Чешки су Соколи отишли у Далмацију и на Цетиње па ће се преко Босне вратити у Чешку.

Први свесоколски слет у Загребу испао је да не може бити сјајније и остаће сваком учеснику вечито у најугоднијој успомени.

Догађаји у Русији.

Столипинова се жена опасно поболела.

Жена руског министра председника *Столипина* поболела се услед узбуђаја, које је издржала приликом атентата бомбом. Болест јој је љута живчана боља, која се евентуално може свршити и смрћу.

Војничке побуне у Сибирији.

Приватни телеграми, што стижу из Иркуцка у Петроград, јављају, да су војничке побуне у целој Сибирији отеле маха. Сваки дан се деси, да по које одељење одрекне послушност. У самом Иркуцку се десио бој на улици међу побуњеним артиљеристама и пијонирима.

Бој је престао тек онда, кад је јенисејски пук митраљезе стао палити на побуњенике. Тек тако је пошло за руком растерати их и савладати.

Истрага у Источном Сибиру.

По царевој заповести у Источном Сибиру налази се *В. В. Радлов*, да испита, шта су тамо радили генерали *Гродеков*, *фон Рененкамиф* и барон *Мелер-Закомељски*. Радлов има опширна пуномоћства, засебну свиту и засебан воз по сибирској железници.

Мир у Одеси.

Јучерашњи је дан протекао мирно. Литија се обавила а ескортирали су је војници и козаци. Ред није био поремећен. Све улице, кроз које је пролазила литија, поселе су биле јаке патроле.

Средишни бирō социјалистичних фракцијā Државне Думе.

Странке руских револуцијонараца, руских социјалних демократā, пољских социјалних демократā и литавских социјалних демократā, даље руска железничарска задруга, сељачки савез, пољска железничарска задруга, радничка група и социјалиодемократска фракција прве Државне Думе стварају на федеративној основи средишни биро, који ће бајаги служити само информацијоним смеровима, али ће фактично сачињавати агитаторну организацију. Бирō ће нарочито припремити општи железничарски страјк.

Генерал Трепов.

Вести о том, да ће Трепов одступити, неосноване су; исто су тако неосноване вести, да је здравље генерала Трепова нарушено.

Министарство полиције.

Руски министар председник *Столипин* наложио је свом помоћнику у министарству унутрашњих дела *Макарову*, да изради пројекат за образовање министарства полиције, јер је цар Никола изразио жељу, да полицајство подвргне специјалном министарству полиције. Док је Трепов био министар унутрашњих дела, такођер је постојала намера да се крејира министарство полиције, али се одустало од тога.

Ухапшени посланици Државне Думе.

„Рѣчь“ јавља, да су од пређашњих посланика Државне Думе ухапшени ови: *Френкел* (Кијев), *Вишковски* (Сувалки), *Медведев* (Вороњеж), *Онишко* (Ставропољ), *Бибиков* (Орељ), *Врагов* (Пенза), *Кутоманов* (Курск), *Окуњев* (Тамбов) и *Торшин* (Вороњеж).

Херценштајнов убица.

Против жандарма *Запољског*, који је осумњичен, да је учествовао у убиству Херценштајна, изнесени су тако озбиљни докази, да је врховни војни прокуратор *Павлов* наредио, да се против њега покрене истрага.

Убилица генерала Мина.

Установљен је идентитет убилице генерала Мина. Име јој је Јепајида *Коноваљаниковљева*, рођена је године 1878., подофицирска је кћи а била је пре учитељица у пензанској губернији. Против ње ће се на основу закона о ванредном заштитном стању спровести расправа. Суд ће се одржати у Петро-Павловској тврђави.

Столипинова породица иде у иностранство.

Столипинова се породица не ће преселити у Зимску Палату, него ће, кад оздрави рањена ћерка и рањени синчић, отићи опораве ради у иноземство.

Угарски сабор.

(Наставак.)

После Бредичана је говорио **Ђорђе Нађ** од левице. После увода, који је пун отрцаних те већ огавних фразā, упињао се да докаже, како народности у Угарској немају разлога да се туже, а завршио је тим, да је ваљало у адреси споменути, да је један од најближих и најпрешнијих задатака сабору то, да Фејерваријеву владу стави под оптужбу. Ту се један глас с левице избезумио, да и владареву личност апострофира недостојном опаском, а кад се каже, да је тај глас био с левице, не мора се ваљда изреком ни рећи, да није за то ни опомене добио од председника а некмо ли и што друго, што би заслужио. Нађа је левица одушевљено акламирала, кад је свршио и многи су му честитали. Председник је за тим одгодио седницу на пет минута, а после је *Лауш Наваји* заузео председничко место и наново отворио седницу а бележник Андрија Рат прозвао је одмах румунског посланика *Александра Вајду-Војевода*.

Александар Вајда-Војевод: Славни сборе! Рад сам са неколико само речи да рефлектуiем на говор мога предговорника. Што се тиче онога дēла, у којем је изгрдио нас, народносну странку, о том не ћу да говорим. Само бих волео, да је поштовани мој посланички друг изнео више аргумената и да нас није кореo оним свакидашњим тоном, на који смо навикли са седницā и скупштинā од оног 15. марта амо. Што се тиче другог дела предговорникова говора, ту и ми радо потписујемо више његових изјава, јер фактично његови назори одговарају нашим назорима у том погледу, што се односи на адрески предлог већине и на данашње прекарно стање мађарштине.

Смер мом говору био би то, да бих волео, да Вас уверим о том, да су наши захтеви праведни, а волео бих, и да Вас наведем, да се мало интензивније, мало озбиљније позабавите о народносном питању, јер мој је утисак, бар из свију до сад изговорених говорā, то, да ви и сувише површно расправљате то веома важно питање, тако га расправљате, као да пишете уводне чланке за какав покрајински листић, а не тако, како би било достојно тако регниколарног питања. Јер ако ви не будете проучавали то питање, онда ће вас вазда таква погрешна уверења и новинарске лажне науке руководити при пресуђивању тога питања. Тā кад ма шта на свету хоћемо да познамо, не можемо то познати тек површним читањем, него морамо то добро проучити. А тек овако велико питање, као што је народносно питање, изволите узети коју хоћете. Ја сам трбух био оставио с тога, што у народу заиста има прича о пустињику, и у њој се помиње дете у трбуху, а не на рукама.

Узгред буди речено, да су неке поштоване госпође, којима сам све три варијације читао, биле мишљења, да је прва варијација најподеснија просто с тога, што је само говор из трбуха нешто необично и тајанствено, као и говор из гроба и говор каменова, док је говор детета на рукама већ нешто обично.

Но опет ја Вама остављам на вољу, па Ви изволите чинити како хоћете.

Молим Вас само јоште то, да при промени оног места будете добри учинити и ове измене:

У првом одсеку, при дну, место стиха:

И ретко је когод ост'о
Да му није чим помог'о...
нека дође:
Врло ретко когод оста и т. д.

И мало ниже у стиховима:

То зачули оци смерни,
Што мантију црну носе,
Што се зову благозерни...
нека место последњег стиха дође овај:
Што презиру блесак дерни и т. д.

Молећи Вас, да и овом приликом будете добри примити уверење о мом искреном поштовању, молим Вас да будете добри поздравити и г. Савића.

Вл. М. Јовановић.

NB. Да Вам се похвалим. Г. Гавра Суботић, инжењер окр. подринског, био је добар те ј: узео на се 150 комада „Лепих Туђинака“, те ћу сад са 150 динара у штедионици, а с погледом на остале ученике, имати куражи, да дам књигу у штампу, само још кубурим са сликама. Ради ми их наш први цинкограф г. М. Иванишевић, али још нема своје сталне радионице, па мука са клишејима. Хвала на приказу!

Уз то је писмо додао био засебан кварт артије, на којем су биле читко исписане поменуте три варијације. Мени се најбоље свидела друга и тако је онда у 49. броју „Стражилова“ ех 1888. изашла „Гатка о пустињику“.

За последња три броја првог „Стражилова“ није ми више послао ништа, а кад сад му засебним писмом објавио фузију Стражилова и Јавора, те га замолио, да се са мном заједно пресели у Јавор, послао ми је песму „У тајности“ а с њом и посетницу са овом честитком:

Честитам Вам сједињење с „Јавором“. Да бог да се цело Српство сјединило!

Срећна нова година и Вама уредницима и г. Савићу! Писао бих му, али не смем. Не одговорих му у своје време, па ме сад чисто срамота.

С искреним поштовањем и поздравом

Вл. М. Јовановић

предавач гимназије. Шабац.

Песма «У тајности« добила је места у 3. броју Јавора ех 1889., а за њом су онда дошле «На Бадњи дан» и »Слобода«, које су ушле без поговора, прва — приказана Јанку М. Веселиновићу — у 6. а друга у 10. броју. У то нам стиже од њега песма «Очекивање». Покојном се Огњановићу ћу та песма учини сувише несташна. Заиста сам се ја заузимао за њу, није било друге, него сам морао јавити песнику, да му та песма никако не може ући. Мислио сам већ: одагнах најврснијег сарадника. Али сам се преварио. Влада ми за неколико дана пошље нове две песме а с њима и посетницу са ово неколико редака:

Поштовани г. Грчићу,

Малер, што ми се десио са „Очекивањем“, утврдио ме у уверењу, да се код нас за сад јоште не може очекивати полет на пољу реалистичне поезије, и ако јој је већ одавно време. Но, кад ми се не да, да будем несташан, ја ћу опет у своје старе жице, у песимизам, и онако ми он највише годи срцу. Стављајући Вам сад на расположење једну невину тугованку, прилажем и овај „Хонорар“, тек само да видим како ће проћи. Ја још нисам на чисто с тим: које су песме „опасне“, које „безопасне“, ја знам само за осећаје и за случаје, који постоје.

Благодарећи Вам много на слици биће слободан, да и ја Вама пошљем своју, чим се будем сликао.

С искреним поштовањем и поздравом

Вл. М. Јовановић

предавач гимназије. Шабац.

Незвиној тугованци «Страховање« није ни Огњановић нашао замерке те је ушла у 16. број а «Хонорар» сам ја узео на своју браду па га протурио у 18. број, ма и не на чело него дубље унутра.

(Наставиће се).

ЛИСТАК.

Портрети неколиких српских књижевникā снимљени са писамā им.

Од **Јована Грчића**.

(Наставак.)

После »Сељака« послао ми је Вл. М. Јовановић ускоро »Гатку о пустињику«. Како сам се једва могао изодбранити од прекора због особености »Господина Добре« и »Сељака«, то сам овога пута био опрезнији те сам запео за једно место у тој песми, које ми се учинило нешто, да рекнем, преснажно. Саопштим то песнику а он ми на то пошље друга прилог, »Песимисту«, и испрати га својом посетницом, на коју је написао ово:

Поштовани господине.

Док ја не видим, шта ћу са оним пустињиком, узимам слободу ставити Вам на расположење ову песму.

С искреним поштовањем

Вл. М. Јовановић,
предавач н. гимназије
Шабац.

Том »Песимисту« не нађох замерке те га изнесох у 45. броју. На недељу дана после тога добијем од песника ово писмо:

Шабац 16. Нов. 1888. год.

Поштовани господине,

Част ми је послати Вам у прилогу три варијације оног кобног места у пустињику,

тање! Врло нам је чудно, што нас не ћете да признате као странку. То је данас у нашем посланичком квалитету наша највећа жалба. Највећа нам је то жалба за то, јер, кад смо већ ту, кад већ овде износимо нанесене нам повреде, кад смо поуздани ци својих бирачâ: онда нам је, као посланицима, дато право, да се на ма каквој основи организујемо у странку.

Аурел Влад: Ми смо се организовали на основу начелâ! То је готова ствар. (*С левице поричу*).

Председник: Молим мира!

Александар Вајда-Војевод: Кад се ми у овој отаџбини не бисмо организовали на народносној основи — а тâ је основа тек законита, јер у овој земљи постоји народносни закон — кад не би ни постојале народности у овој земљи, а то ви побијате, само на папиру, јер учинци доказују, да овде има народности, и то има их више него мађарског племена... (*Ларма и поричање на левици*).

Аладар Шомођи: Говорите само истину!

Александар Вајда-Војевод:... по званичној је статистици тако. Велим дакле: и онда бисмо имали права, да се организујемо као народносна странка, све да нема овде милијонима народности, него да су то само одломци појединих народа. Шта више, славни сабре, по парламентарном обичају, који важи за сав образовани свет, имали бисмо права, да чак на анархистичкој основи образујемо странку, а не на народносној основи.

Аладар Шомођи: Охо!

Председник: Поново молим господина заступника Шомођија, да упадањем у реч не буни говорника.

Александар Вајда-Војевод: Тим је чудноватије било, славни сабре, кад је министар-председник ове земље устао па изјавио пред лицем славног сабора, да нас он не признаје као странку с тога, што не познаје нашег програма. Веома је жалосно, да министар-председник Угарске не познаје програм народности, а то је доказ, тому, да се врло поштовани господин министар-председник још и за својег либералног доба није много бавио о овом питању, јер иначе би га већ онда био познао. Препоручујем му, да буде тако добар па да повери господину грофу Алберту Апоњију, министру богочасти и јавне наставе, да сад, кад пође у Лондон на интерпарламентарну конференцију, запита пробе ради шпањолске, чиленске или јапанске заступнике, који ће учествовати у конгресу, и међународне политичаре, шта је управо програм народносне странке у блаженој Угарској. (*Живео! кличу народносни посланици и тапшу*). Па смем се опкладити, о што хоћете, да не ће бити на тој конференцији азијског, афричког, америчког или аустралиског, некмо ли европског заступника и политичара, који не би познавао наш програм. Као што ми познајемо политичке тежње и програм најситнијег народића, тако они познају наш програм. Изгледа дакле, да је наш програм познат целом свету, само није познат нашим министрима.

Милан Хоча: Нојевска политика!

(Наставиће се.)

Политички преглед.

— **Увреда на Реци.** Под тим насловом доноси загребачки „*Обзор*“ овај допис с *Реке*:

„Пригодом доласка изванредног пароброда „Салоне“ са далматинским „Соколашима“, славна ријечка полиција је нашла се на окупу у великом броју пред паробродом. Наши гости, идући у поворци на Сушак њих око 500, *нису смјели развити својих застава, нити им је било дозвољено*, да им њихова властита глазба *смије ворачнице путем свирати*. Исто се је догодило у 9 с. прије подне, када су сви корпоративно марширали из Сушака на колодвор, а *пратила их* је, уз њих је *ступала ријечка полиција*. Ових дана били су Енглези овђе, да привабе каванари и гостиничари војнике у своје локале — кроз све вријеме су имали на својим вратима извјешене енглеске заставе. Проти овому нико не има ништа — па ма коју заставу извјесили — али да наши људи не смију у нашој кући проћи са својом заставом, ова забрана прекорачује сваку мјеру. Држимо, да би се проти овому морало на најенергичнији начин реагирати. Ажопрем није све грађанство ријечко криво овакових инсултима са стране града на крваски поносе — ипак би требало на ово одговорати са једним *бојкотом*: не куповати на Ријеци код Талијанаша ништа, ни за новчић шибица нити за новчић викса за ципеле. На овај би се начин дозвало у памет ријечкој општини — да главни њезин доходак и материјални опстанак зависи од нас Хрвата. То би требало учинити — па би имало новинство да у овом смислу агитира. Ми Хрвати ријечки ћемо се у случају бојкота већ помоћи — а напокон морамо бити приправни и коју жртву за народну ствар допринети“.

— **Програм аустријског парламента.** Аустриски ће парламенат ове године раније отпочети свој рад, него што га је обично отпочињао прошлих годинâ. Пре свега ће у одбору и у Заступничкој Кући расправити *нови изборни закон* па ће га послати Горњем Дому. Одмах приликом отварања овог заседања изнеће се прорачун за годину 1907., но како га до нове године никако не ће моћи расправити, то ће влада заискати и добити провизорију за прву половину године 1907. Већ је заказан рок, кад ће се сазвати одбор за изборну реформу. Царевинско ће вѣће до краја новембра остати на окупу. Од прилике у то ће се време састати делегације у Будимпешти а њихово ће заседање трајати неке три недеље. Пред крај године ће се у кратка заседања сазвати покрајински сабори а у јануару ће се поново састати царевинско вѣће. Владин је план, да законодавство употреби до последњег часа. У јануару ће царевинско вѣће бити распуштено, расписани ће бити нови избори и одредиће се дан састанку новог сабора. Избори ће се обавити у марту, и то у целој Аустрији у један дан, по свој прилици 25. марта п. р., тако да ће се царевинско вѣће већ моћи састати почетком априла.

— **Адреса ради обаљивања краљеве цивилне листе.** У Дебрецину је члан варошке репрезентанције Имре *Ленђел* жупанијској главној скупштини поднео предлог, да се адресом умоли сабор, да краљеву цивилну листу, почевши од године 1907., обали са пет милијона.

Хунхузи у Задру и на Реци.

— **Дивљачки напад на Соколаше.** —

Саопштили смо телеграфске вести о оним дивљачким нападима, што су их најамници словенских непријатеља извршили на чешке и далматинске Соколаше у Задру, а ономад чак и на Сењској Реци. Они, којима је у интересу, да се Словени вечито гложе међу собом и тиме потпомажу намере Drang a, зло су се окомили и на последњу грандиозну манифестацију словенске узајамности и солидарности приликом I. хрватског свесоколског слета, као што су се окомили и на недавнашњи састанак у Софији. Тако је на пр. и „*Пестер Лојд*“, та верна слуга бечких тежња, написао читав уводни чланак о састанку у Софији и путу српског краља *Петра* по источним крајевима своје државе, исмејао састанак, а нагрдио краља Петра због његова говора при открићу споменика Хајдук-Вељку у Неготину. „П. Лојд“ је нашао, да је тај говор српског краља *расположен* и да је уперен против суседне монархије. Та клевета је избачена само за то — и то по инспирацији из Беча, — да има нова разлога за шиканирање Србије.

Но свега тога није доста словенофобским сплеткашима. Они су побеснели, што је свесоколски слет у Загребу онако дивно успео и тако много допринео учвршћењу словенске солидарности. За то сковаше паклени план, да покваре утисак тог слета. И најпоше згодно оруђе за извршење тог плана у *Талијанашима* у Задру и на Реци. Бечкој политици добро су дошли против Словена чак и они, који су основали у Далмацији своју „Lega Nazionale“ („Народни Савез“), који сваком приликом певају *иредентистичку* Гарибалдијеву песму — сву ту тевабију је Беч ономад подигао на ноге, да поремете излет и манифестацију Соколаша на Реку, у Далмацију и у Црну Гору.

Кад су Соколаши стигли у *Задар*, тамо им најмљена руља талијанашка није дала да се искрцају. После су најамници као прави *хунхузи* навалили и на Соколаше и на војнике, који су правили реда. *Власти* задарске *ишле* су очигледно на руку *подбоденој руљи талијанашкој*, а то све сме да се дешава данас, кад на намесничкој столици у Далмацији не седи више затуцани Аустријанац барон Еразмо Хандел, него „*домаћи син*“, дворски саветник Нардели!

Далматински листови доносе још неке појединости о задарским догађајима:

«*Н. Јединство*« јавља, да када се у Сплиту прочуло, да полит. власт не мисли дозволити Соколашима, да се искрцају, да је пет сплитских заступника брзојавно против тог протестирало код намесништва. «Домаћи син» на намесничкој столици одговорио је следећим брзојавом:

«Мјере предузете имаду једино смјер, да обезбиједе Хрватима миран приступ пароброду и *омогуће заштиту при евентуалном нападају*. Нардели.»

Како су те мере омогућиле заштиту при нападајима, то је нашим читаоцима добро познато.

»*Хрв. Круна*» приповеда још неке потанкости о нападајима: «Осим господе, за коју смо јучер јавили, да су били ударени, била су рањена још тројица: *Старац* г. Вутковић поврх десног ока доста тешко; један учитељ и један војник лако. Један од оних упозорио је општинског стражара на догађај, а овај му је лаконично одвратио: «тужите га суду«, и пројурио даље у хајку за — Хрватима.

Општинско редарство понијело се доиста сјајно — по жељи својих господара. Четири општинска редара уписише младића *Хагендорфа* као најгорега лопова зв ништа друго, него што је заљевао «Лијепа наша». У свему је било упшено око 16 особа. Упшења су већином обавили оружници. Редарство је уписало само двојицу. Разуме се, да су та двојица били — *Хрвати*».

Згодно још примећује исти лист: Пригодом задње Легине забаве викнуо је један Хрват у зао час: «Живила Хрватска». Најприје су га *излупали* а онда *ушамарили* као бунтовника и злочинца. А синоћ је и поглаварство и редарство и оружништво мирно слушало и није посредовало, кад је талијанашка руља урлала изазовне пјесме, *Гарибалдијеву химну* и Росетијеву «Патрију».

Али не само, да су владини органи мирно дозвољавали, да се све познате ствари догађају, него су даначе и активно судјеловали при демонстрацијама и то не само чиновници аутономних области, већ и такови намјесништва, поглаварства, финанције, поште и суда. Један је чиновник јавно дијелио муларији свиралице, којих да је свега било раздијељено преко двије тисуће!

Очито се види, да је било посве оправдано, кад смо ми устврдили, да је главни криваац задарским шкандалима — *цес. кр. аустријска влада*.“

„Али у петак у вечер није у Задру још било све свршило. У суботу око једнога сата послије подне напали су талијанска ђаци правника Србина *Радаковића* на Старој Обали, те га *дивљачки испребијали*. Било их је *око двадесет* „јунака“ *на једнога самога*. Кад су свом „светом“ гњеву удовољили, подбили су пете и — побјегли. Мотив овако дивљачком нападају било је то, што је г. Радаковић рекло, да је четири хиљаде талијанаша платило вечеру неколицини муларије. Начелник г. *Цилијошо*, који је онуда прошао, згражало се (!?) над чином младих патриотарда.“

О вандалском нападају задарских Талијанаша на чешке, хрватке и српске Соколаше има „*Хрватска*“ ове депеше из *Задра* од 3. септембра:

„Напао *четири војника нападачка*, један војник испребијан и рањен. Четири главице, који су предводили нападаче, упшени су.

Талијанаши спремају демонстрације на повратку хрватских соколаша са свесоколског слета. Овдје је бурно и узрујано. Тучњаве свуда. Талијанаши држе у казалишту сједницу, да аранжирају демонстрације.

Јучер *рањени војник* налази се *у агонији*.“

О нападу, што су га речки Талијанаши и њихови савезници ономад извршили против Соколаша, јуче смо укратко известили. Но и из тог кратког извештаја види се, да речки Хунхузи нису заостали иза задарских. И тај вандализам је са гувернерских двора мирно гледао гувернер, племенити гроф Александар Нако, у чијим жилама има и српске крви!

Дописи.

Куман, 20. августа. (*Са пута епископа темишварског г. Георгија у Вел. Бечкерек.*) Храмовна слава св. успенске цркве у Вел. Бечкереку прослављена је ове године на најсвечанији начин, пошто је на њу дошао Високопреосвештени г. епископ дијецезан *Георгије*.

Знајући, да ће на путу своме за Вел. Бечкерек проћи и мимо наше место, постарасмо се, да га дочекамо што свечаније те да видљива знака дадемо љубави и оданости овога народа према врлом епископу своме. И дочек беше у истини искрен, својски!

Пре но што је воз у станицу ушао, силан се већ народ а наиме интелигенција наша слегла на перон, да овде на уста свога пароха поздрави свог љубљеног епископа.

Воз стаде, прангије запуцаше, на што се на прозору железничких кола појави благо лице архипастира нашег, кога са неколико топлих речи поздрави наш парох. На то г. епископ њему само својственом благошћу и топлином осећаја одговори, пожелив и сам, да му се у скоро прилика даде, да нам не само у пролазу, већ и у сред храма нашег светог узмогне поделити свој архијерејски благослов. Било је ово врло кратко време, што могасмо гледати благо лице епископа свога, али је за то био велик утисак одушевљења, којим га дочекасмо и под тим утиском испратисмо кличући му: живео наш владика!

—вић.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 24. августа 1906.

— **Настрадао војник.** Адам *Маршинац*, пешак 7. компаније петроварадинског п. п кр. 70. пешадијског пука, јуче у 8. с ујутро јахао је по Новом Саду коња свог капетана, да коњ протегли ноге. У Хуњадијевој улици коњ се поплаши и збаци са себе јахача, који тако несрећно падне, да је на месту остао *мртав*: сломио је врат. Наишао је на то редар Жига Галамбош, који пренесе у болницу унесрећеног војника, који је кроз четири дана требао ићи кући, јер је ислужио војску.

— **Како неки радикали раде за Српство.** Пишу нам из *Баната*: „Као да им је према глави, свуда сеју мржњу и неслогу. Тако су и у *Т. Ковину*, где су од старине Срби заслужни по веру и цркву и где су увек руководили људи вођства, достојни; али све у залуд, кад неће да се пишу у радикале. И тако се нађоше браћа за хлебом, те направише и тамо *раздор*, помрсише рад српске читаонице, певачко друштво скоро разорише, тако да на дан овогодишње црквене славе ништа не приредише, што до сада никад није било, и тако власти мађарске услед мудре радикалске политике, сваком згодном приликом по неку српску установу из тефтера избришу.

Па ко се о том брине? Радикалски млађи свештеници су агилни људи, пуни подузећа продају вредно „*Заставу*“ и *друге памфлете*, агентирају вредно радикалским новчаним заводима, деру рају масним каматама, просто рећи: раде свом жестином за своје и радикалске интересе, па их још неки туже, што не свете водице и не држе нарастосе, немачки поп опет, што не предају редовно Катихизис. Па кад су људи тако обавезани другим, „важнијим“ пословима, није онда ни захтевати, као што рече један радикалски свештеник: „Ја сам тако радио и радићу, јер *тако се може под радикалском ером и до проте доћи*“. — Е, па куд ћеш боље, Србине, радосна ти мајка?!

Рајко“.

— **Ко се све досељава у Босну.** До краја 1905. г. за досељенике је одређено 21.892 хектара земље, на који је простор насељено 1.817 породица (9.660 душа). Од тога се 1.605 породица преселило *из Аустрије*, 145 из Угарске и 67 из других држава. По народностима колонисте припадају овим групама: 830 пољачких породица, 365 руских из Галиције, 331 немач-

ких, 107 чешких, 86 мађарских и 1 словачка породица. По вери деле се те породице овако: *1.155 римокатоличких*, 365 унијатских и 297 протестантских. — Дакле ни једна православна!

— **Српски професори у Бугарској.** Више професора из Београда спремају се, да у течају месеца септембра врате посету својим бугарским друговима у Софији. И многи професори из унутрашњости Србије придружиће се излету београдских професора.

— **Мусломанска штампа у Русији.** Наслов звони мало чудновато: Мусломанска штампа у православној Русији. Али је та штампа последних година онде врло напредовала. Како јавља један стручни лист, у Русији изилази годишње велик број књига на татарском, туркестанском, арапском, персијском и турском језику. Број таквих књига креће се између 300—400 дела годишње. То значи, просечно узето, да у Русији свакога дана изиђе по једна књига на којем од мусломанских језика. Те се књиге већином штампају у Казану, увек у великим издањима до 200.000 примерака, па их пуштају у промет нарочити мусломански књижари или их издавачи шаљу непосредно у Туркестан, на Крим, на Кавказ и т. д. Најмање је до сада развијено мусломанско новинарство. Свега излазе три листа: један на Криму, други у Казану под натписом „Тумач" и трећи у Туркестану с натписом „Домаће Новине".

— **Исправак.** У јучерашњем броју нашег листа изашао је списак оних, који су од Књижевног Одељења Матице Српске препоручени скупштини за стипендисте, но из тога је списка, како нам је достављен, изостало, да је међу онима, који су кандидовани за стипендије из задужбине Павла Јовановића, квалификован такођер и Милан *Јованчић*.

Новости са стране.

— **Ђаковачки бискуп.** Задарска „*Крона*" јавља, да ће сарајевски надбискуп *др. Штадлер* бити премештен у Ђаково уз услов, да на његово место у Сарајеву буде наименован један од тројице, које он предложи. — И тако би прејемником великога бискупа Штросмајера имао постати познати пропагатор др. Јосип *Штадлер*, чији је рад на ширењу неумесне пропаганде баш Штросмајер највише осуђивао!

— **Одликовање потпоручника, који је детету спасао живот.** Јављају из Левоче: Алберт *Рихтер*, потпоручник у левочкој пешачкој пуковнији, пре неколико је месеца приликом велика пожара с опасношћу по свој живот из пламена спасао дете, које су већ сви држали за изгубљено. Краљ је потпоручника Рихтера за храбро и племенито му дело одликовао колајном „signum laudis". Јуче је пуковник Фридрих *Шнелер* најсвечаније прикачио колајну Рихтеру на прса. Цео се официрски кор скупио у официрској касини, где је пуковник топлом беседом поздравио честитога младог потпоручника, који је краљевско одликовање заслужио тим, што је испунио најлепшу човечанску дужност. После свечаности био је банкет у част срчаном потпоручнику.

— **Земљотреси.** У Немачкој се прекјуче и накјуче осетио земљотрес и то у крајевима међу Рајном, Мозелом и Ланом. Пошто се накјуче после подне осетио земљотрес у арнсбершком округу на више места, који је трајао три секунда, дошао је прекјуче у јутру у шест сахата други земљотрес, који се као потрес осетио у Коблицама, у Емсу, у Бопарду и у Највиду те је људе тргао из сна. По исказу геолога је то била дислокацијона трешња, којој зачетак није вулкански. — У вароши Бодеу у Норвешкој осетио се ноћу међу 16. и 17. т. м. јак земљотрес. Куће су још здраво подрмане. Земљотрес се кретао у правцу од југа на север.

Особено одушевљење. Неки швајцарски целебција је на особен начин исказао своје одушевљење за Јапанце. Јапанска нека комисија иде сад по Европи па купује коње, марву и стоку. Кад су јапанска господа у Швајцарској прегледали коњушнице и стаје неког богатог целебције у Берну, чудно се изненадили. У коњушницама, које су уређене на модеран начин и с највећом чистотом, свуд је на вратима забележено, у којој је који особити швајцарски бик или особита швајцарска крава. А на вратима се сјала све сама оваква имена: Того, Куроки, Оку, Ојама. Јапанци се нешто мало забезекнули а целебција их је уверавао, да само најлепшим примерцима даје та имена. Јесу ли Јапанци и купили Курокија или Ојаму, о томе ћути кроника.

НОВИЈЕ.

Петроград, 23. августа. Команданта лајб-гардијског семјоновског пука, генерал-мајора *Мина* убила је учитељица основне школе, по имену *Конетљакова*, кћи једног подофицира.

Београд, 23. августа. Приликом краљева бављења у близини бугарске границе, по свој прилици у Зајечару, доћи ће, да поздрави краља *Петра* у име кнеза Фердинанда нарочито бугарско изасланство, коме ће бити на челу један бугарски генерал.

Цариград, 23. августа. Према вестима, које круже о ратним припремама, може се констатовати, да Турска нема никаквих ратничких намера. На последњој министарској седници, као и војној конференцији, расправљало се о апсолутно потребним мерама, које треба предупредити у случају, да то држање Бугарске изискује. Према томе, наређено је министру војном да предузме извесне мере сигурности.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника".

Демонстрације на Реци.

Река, 24. августа. Синоћ је војска посела мост, који води на Сушак, како би се спречила навала демонстраната. Талијанашки демонстранти нападоше дућане хрватских трговаца, разлупаше прозоре на њима и потргаше с њих фирме. Пред уредништвом „Новог Листа" поново су демонстровали Талијанаши. Увече је стигло још 60 Соколаша; тројицу од њих талијанашка руља нападне. Војска је измарширала и установи ред и мир. Три Соколаша и многи Талијанаши су ухапшени. Хрватски листови траже задовољштину и веле, да Реку ваља бојкотирати.

Догађаји у Русији.

Петроград, 24. августа. Очекују се најстрожије мере против анархиста.

Петроград, 24. августа. Ултиматуму, који је јуче стављен радницима, што страјкују, с претњом да ће сви бити отпуштени, ако не дођу да раде, јуче је прошао рок. Како се нико није јавио на рад, рок ултиматуму је до данас продужен. Радници одлазе из вароши.

Изишао је владин коминике, што садржи општи програм владин. Ту се каже, да влада настоји да продужи либералне реформе; с друге стране поштравају се казнене одредбе против револуционарних ровења. Свуда, где буде проглашено ратно стање, установиће се ратни судови. Ограничења према Чивутима делом се укидају. Покрајине добивају најширу автономију, као: Пољска и Прибалтијски крај. Установа земства и полиција наново ће се уредити.

УМЕТНОСТ.

Бајићева литургија за мешовити збор.

Г. Исидор Бајић је вредан и у новије доба у нас на музици тако рећи само он и ради. Бар овде код нас је утицај његова рада најснажнији. На пољу гласовирства он је управо данас једини. На пољу комкомпозиција у народном стилу имао је песама из „Сеоског лоле", са „Српкињом" и песмом: „Магла пала..." и још неким композицијама, одиста редак успех, јер се те песме и игре на све стране проширише. Сад нас је пак изненадио *Божественом Литургијом за мешовити кор*. Вредност ове литургије и њен значај увидећемо, кад је сравнимо са осталим литургијама. До сад су најглавније ове литургије по српском народном народном напеву удешене за мешовити збор певане го црквама нашим: Литургија Корнелија Станковића, Тихомира Остојића и Ст. Ст.Мокрањца. Упоређујући Бајићеву литургију са свима овима, видимо један корак напред како у схваћању тако и у музичкој изради. Корнелије Станковић израдио је са свим просто корално, сопран води мотив а остали гласови прате у простој хармонизацији. Ову литургију сада ретко поју. Као да је више нигде и не поју. Остојићева литургија је удешена по Станковићеву узору. Само што је Остојић боље познавао дух нашег црквеног пјенија па је уз припомоћ гимназијског управитеља Васе Пушибрка и другу мелодију по где-где изменио а хармонизовао је по где-где са доста досетљивости и среће. Остојићева литургија такођер се преживела, јер њу, осим ученика новосадске гимназије, бар колико је нама познато, не поје нико. Тек по некоје делове поју поједина певачка друштва. Мокрањчева је литургија потисла и Станковићеву и Остојићеву, и она се сада понајвише и поје. Мокрањчево схватање и израда у многом се разликује од Станковићеве и Остојићеве литургије, јер је израђена са слободнијом хармонизацијом, по где-где са контрапунктским ефектима. Што се литургија није боље распростла, узрок је тај, што је обим гласа за поједине гласове често врло велик, тако, да га мање певачке дружине и не могу појати. И ова је литургија израђена у главном корално. *Бајићева литургија од свих ових досадањих разликује се својом фином хармонизацијом и својим контрапунктским ефектима.* Да би избегао монотонију у хармонизацији пређашњих, која често умара, г. Бајић је своју литургију тако удесио, да час пева само сопран и алт, час мушки хор а час упадају поједини гласови, тако да литургија није никад монотона, него увек може да интересује. Интересантно је, како је н. пр. са пуно занимљивости израђено „Свјати Боже". Из те мелодије, која је у обиму једнеог кварта, створио је г. Бајић са духовитим имитацијоним упадима занимљиву музичку ствар. Г. Бајић је први до сад у својој литургији употребио т. зв. cantus firmus, т. ј. да не води мелодију сопран, него који други глас, а остали да га прате. Сва ова места израђена су лепо музички. Осим ових горњих ствари има у Бајићевој литургији једна нова и занимљива појава, а то је композиција „Хвалите", Благословен грјади". „Видјехом" и „Да исполњатсја". »Хвалите« је израђено на основу црквене песме: „Кто јест сеј цар слави"... а „Благословен грјади" и остало удешено је у другом гласу нашег осмогласног појања. Ови су нови покушаји вредни похвале. Наше литургијско појање треба да се развија само на основу осмогласног и т. зв. великог појања, које већ постоји. Бајићев покушај је први корак, који је изведен сретно. Поред свих наведених ствари, који Бајићеву литургију разликују од досадањих литургија, ипак је она хармонизована у духу нашег православног српског појања. Израђена је у т. зв. уској хармонији. Могло би се замерити, што је све израђено ниско, тако да је положај згодан управо за дискант а не да сопран прати. Али томе се лако да доскочити, кад се поје за један глас више, него што је написано. Гласови (Stimmführung) у хармонизацији Бајићевој је природан и лак. Једина су тешкоћа по где-где хроматични прелази. У главном је литургија написана тако, да је могу певати ма и најмање певачке дружине. Наиглавније, што се у овој лутургији тражи, јесте то, што коровођа мора литургију добро простудирати и са назначеном нијансом тачно изразити све њене лепоте, јер само тако може имати утиска ова литургија, која је пуна лепих хармонијских и контрапунтских ефеката.

ТРГОВИНА.
НОВОСАДСКА ПИЈАЦА.
ИЗВЕШТАЈ

од 24. августа (6. септ.) 1906.

Нова жита.

Пшеница I. каквоћа	К 6'50	п.
„ II. „	„ 5'60	„
Зоб	„ 6'—	„
Јечам стари	„ —'—	„
„ нови	„ 5'—	„
Кукуруз:	„ —'—	„
„ окруњен (стари)	„ 5'20	„
„ нови	„ —'—	„

Довози: добри.

Расположење за куповање: добро.

Продато је: 400 мц. пшенице; 100 мтц. воби, 100 мтц. јечма и 300 мтц. кукуруза.

Цене се разумеју по 50 килограма.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили	60—64	п.
Свињи тешки по кили	90—94	„

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**

Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Шпецерајска, кратке робе и памука
ТРГОВИНА
СВЕТОЗАРА ЈАГЕРОВИЋА
у Опаву (Torontálmegye)
потребује
једног млађег ПОМОЋНИКА,
који говори осим српски још и немачки и мађарски. Ступити може одмах.
458 2-3

Шпецерајско-мешовита и памука
ТРГОВИНА
Николе Панића
у Вуковару
потребује **једног старијег и једног млађег**
ПОМОЋНИКА
и два
ШЕГРТА.
Помоћници, вични памучној струци, немачком и мађарском говору, имају првенство. Ступање можно одмах или по споразуму.
460 1-3

МИЛАН ИВКОВИЋ
Нови Сад (Ujvidék)
једини главни продавалац накладе
Л. ЈОЦИЋА

На
ШКОЛСКИМ КЊИГАМА
СВИЈУ ИЗДАЊА, КОЈИХ ИМАМ
У ВЕЛИКОЈ КОЛИЧИНИ, ДАЈЕМ
НАЈВЕЋИ РАБАТ.
Препоручујем своје велико стовариште на мало и на велико (en gros)

канцеларијског и концепт-папира, оловака, пера, радир-гуме, мастила најбоље каквоће, **сунђера, прописева** са најновијим сликама, **цртанке** и све остале **приборе** за школе и канцеларије

СВЕ ПО ЈЕФТИНИЈОЈ ЦЕНИ НЕГО ИГДЕ.

Списак школских књига шаљем бадава.
445 7—10

ОБЈАВА.
Натошевићев буквар, читанка за II., III. и IV. разр. и Црквено-словенски буквар, као и Хришћански катихизис од М. Миловановића прешли су у моју својину.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник".

Штампарија деоничарског друштва „Браника."